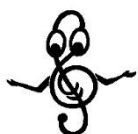

A máme tu další hádanku! Když vybereš ze slova **KLARINET** písmena podle čísel v tabulce, získáš název dnešní hodiny.

					P			
5.	6.	8.	7.	4.	-	4.	7.	8.

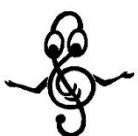
Zkus se zamyslet a řekni mi, jaký si myslíš, že je rozdíl mezi skladatelem a _____? Nebo je to to samé?

Když **skladatel** napíše jakékoli své hudební dílo, zveřejní ho většinou „pouze“ na papíře a tím jeho úloha často končí. Proto je tu _____, který jeho dílo představí veřejnosti, a to buď zahraje, či zazpívá.

Hodnotí se jeho *technická úroveň hry, přednesová stránka, věrnost notovému zápisu a stylovost*. Je samozřejmostí, že u interpreta na rockovém koncertě hodnotíme především přednesovou stránku, tedy jeho osobitost interpretace.

Nebylo to tomu tak vždy. Do **19. století** byl skladatel a _____, většinou jeden člověk.

My si teď částečně na „skladatele“ zahrajeme. Tvým úkolem bude vystříhané kousky písničky, které ti rozdá paní učitelka, složit v co nejkratším čase.

Rozdělte se ve třídě na tři skupiny a každá z vás bude mít za úkol tuto písničku složit dohromady. Skupina, která bude mít písničku složenou jako první, vyhrává. Počkejte na paní učitelku, která vám vaši skladatelskou činnost odstartuje.

Nyní si píseň zkusíme zazpívat. Ale když už jsme mluvili o těch interpretech, co kdybychom ji interpretovali hned několika způsoby?

- co nejpomaleji
- co nejrychleji
- střídavě – jeden verš pomalu a druhý rychle
- staccato
- legato
- jenom na vokálech
- přehnaně zodpovědně
- žoviálně jako puberták
- udiveně
- co nejfalešněji
- operně
- ... napadá tě ještě nějaký způsob?

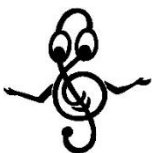

Stejně tak, jak jsme teď **interpretovali různými způsoby** tuto písničku, vznikaly a dodnes vznikají rozdílné verze písní právě díky rozmanitým interpretacím.

My si nyní poslechneme klavírní skladbu od **Ludwiga van Beethovena**: *Pro Elišku*. Znáš ji? Poslechni si její čtyři rozdílné interpretace a urči sám, která se ti nejvíce zalíbila.

Jako další ukázkou tu mám jednu z nejznámějších písní: *Because the Night* od **Patti Smith**, významné americké zpěvačky patřící k protagonistům amerického punku. Tuto píseň můžeš také znát v přezpívané verzi od **Jan Wayne**. Poslechni si rozdílnou interpretaci stejné písně.

Doufám, že je ti už jasný **rozdílný mezi skladatelem a interpretem**. Teď si můžeme zopakovat nějakou písničku z předešlých hodin hudební výchovy. Jaká tě nejvíce zaujala?

NEŠVARY V HUDBĚ

1. Jaké jsou dva nejčastější nešvary v hudbě?

I.

II.

2. Je vhodné pouštět si hudbu při učení? Proč ano nebo proč ne?

3. V této kapitole je zmíněný hudební přehrávač, o kterém jsme se bavili minulou hodinu – který?

4. Jakou hudbu je vhodné si pouštět, pokud se soustředíme na nějakou jinou činnost?

5. Jaká hudba je nevhodná? _____

6. Kde můžeme narazit na hudební kulisu? _____

7. Hudba jakou doprovod životních událostí byla běžnou věcí už v dobách starověkého _____.

8. Otec slavného skladatele byl alkoholik, který svého syna týral. I přesto se stal nejvýznamnějším skladatelem klasicismu. Jak se jmenoval?

9. Jaké hnutí proslulo spojením drog a hudby? Ve kterých letech?

10. Proč se brali drogy? Jaký to mělo význam?

11. Jak se jmenuje hudba, která dnes vzniká a je viditelně podporována drogou?

12. Kdo je jejím představitelem?

13. Jmenuj alespoň čtyři slavné osobnosti, které měli/mají potíže s drogou?

1.

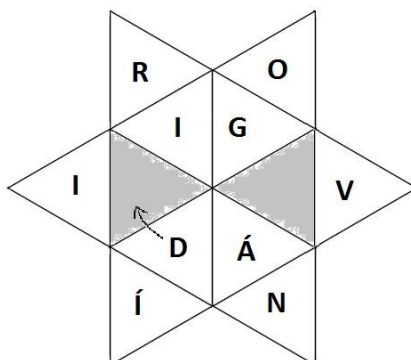
2.

3.

4.

Co myslíš, jaké téma se skrývá v hádance dnes? Přijdeš na to, v čem spočívá princip tohoto obrazce?

V dnešní hodině se tedy budeme věnovat _____.

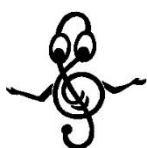

Nejprve si řekneme, jaký je rozdíl mezi dirigentem a sbormistrem. *Napadá tě něco?* Pokud ne, můžeš využít nápovědu a přiřadit jednotlivé informace ke správnému uměleckému vedoucímu?

Sbormistr:

Orchestrální dirigent:

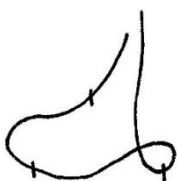
Nápověda: řídí orchestr, taktovka, zaoblená gesta, detailní práce s jednotlivými hlasovými skupinami, rázná a ostřejší gesta, základní schéma v hlavní ruce, zrcadlové schéma v obou rukách, řídí pěvecký sbor

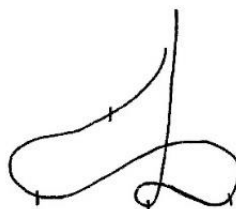
Pokud jsi vše zvládl přiřadit, mohl bys pomoci ještě našemu popletenému dirigentovi? Pamatuješ si, na kolik dob je které schéma? Podívej se na obrázek a případně oprav dirigentovo rozhodnutí.

Jsem si téměř stoprocentně jist, že toto je čtyřdobé schéma, tedy na **čtyři doby**.

A toto schéma je ... ehm ... nejspíš na **tři doby**. Ano, ano, určitě se jedná o třídobé schéma.

U tohoto si nejsem docela jistý, ale ehm, ehm ... zcela určitě to musí být schéma dvoudobé, na **dvě doby**.

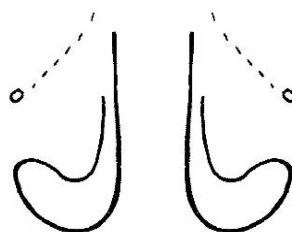

Jsem si jist, že jsi našeho popleteného dirigenta opravil a nyní se můžeš dát na dráhu dirigenta, případně sbormistra i ty sám.

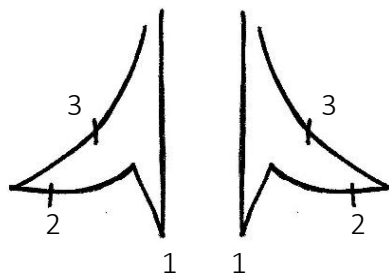

My se nyní (alespoň ze začátku) budeme věnovat pouze **sbormistrovskému umění**. Avšak nejprve bychom si měli osvojit nějaká pravidla. Můžeš si je rovnou vyzkoušet.

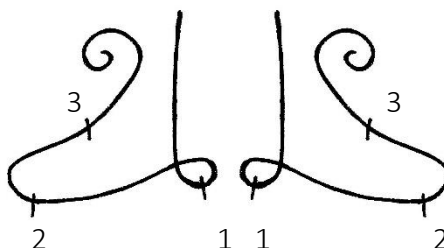
1. Postoj je stabilní, stojíme rozkročmo a nejlépe i jedna noha maličko dopředu. Naším postojem ukazujeme pozitivní sílu a sebedůvěru.
2. Dlaněmi pomyslně držíme špetku soli, ale směrem dolů.
3. Pohybová gesta provádíme všemi směry, ve výši ramen, s lokty směřujícími ven.
4. Máme uvolněné zápěstí.
5. Dirigujeme vždy **oběma rukama** najednou.
6. Přípravný pohyb neboli **ZDVIH** je zpravidla jedna celá taktová doba před pěveckým nástupem sboru (ve dvoudobém druhá, ve třídobém třetí...), tento pohyb je veden zdola nahoru zhruba do výše očí. *Zkus si to!*

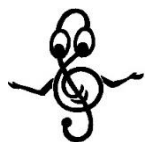
7. V rychlejším tempu je zdvih **rychlejší a ostřejší**, v silné dynamice **větší a rázný**. *Zkus si to!*

8. V pomalém tempu používáme **zaoblené pohyby**, ve slabší dynamice **menší a měkčí pohyby**.
9. V momentě, kdy skladba končí, ukazujeme tzv. **závěrečné gesto**, krouživým pohybem a se zavíráním dlaní.

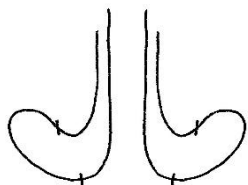

10. Úsměv a dobrá nálada!

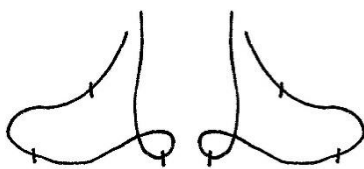

Pojď si nyní procvičit všechna výše zmíněná schémata. Zkus si do obrázků nejprve jednotlivé doby napsat sám. Jako malou nápovědu můžeš mít již výše popsané třídobé schéma.

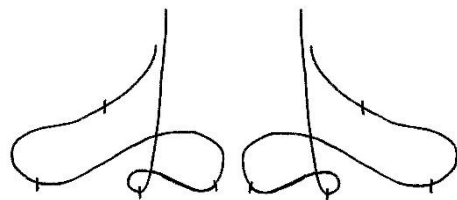
DVOUDOBÉ

TŘÍDOBÉ

ČTYŘDOBÉ

Zvládneš tato schémata, která sis právě osvojil, předvést v praxi? Na následující straně máš tři písničky. Tvým úkolem je poznat, které schéma se k jednotlivé písničce hodí a poté ho i zadirigovat.

MARJÁNKO, MARJÁNKO

Živě

z Čech

Nakresli si, jaké schéma využiješ.

mf C G

Mar- ján- ko, Mar- ján- ko, Mar- ján- ko má,

G⁷ C

za- važ mi šá- te- ček na uz- le dva.

C A mi D mi

Za- važ, za- važ, za- važ, dí- tě zla- tý,

G⁷ C

a- by se ne- mo- hl roz- vá- za- ti.

2. Já bych ti šáteček zavázala,
jen kdyby paňmáma nebránila,
ta naše paňmáma tuze brání,
že nemáš peníze, pole žádný.

ČERNÉ OČI, JDĚTE SPÁT

Volně

z Čech

Nakresli si, jaké schéma využiješ.

Čer- né o- či, jdě- te spát,
 čer- né o- či, jdě- te spát, však mu- sí- te
 rá- no vstát, však mu- sí- te rá- no vstát.

2. Ráno, ráno, raníčko,
 ráno, ráno, raníčko,
 dřív než vyjde sluníčko,
 dřív než vyjde sluníčko.

3. Sluníčko už vychází,
 sluníčko už vychází,
 má milá se prochází,
 má milá se prochází.

4. Prochází se po rynku,
 prochází se po rynku,
 nese chlapcům novinku,
 nese chlapcům novinku.

5. Novinečku takovou,
 novinečku takovou,
 že na vojnu verbují,
 že na vojnu verbují.

U TĚCH NAŠICH DVÍŘEK

Živě

z Pošumaví

Nakresli si, jaké schéma využiješ.

U těch na-šich dví- řek, u těch na-šich vrat,
 zpí- vá tam sla- ví- ček za noc ko- li- krát.
 On tam pěk- ně zpí- vá, jen se to roz- lí- há za noc ko- li- krát.

HUDEBNÍ TERMINOLOGIE

Dnes se ještě podíváme na hudební terminologii. *Co tě napadá, když slyšíš toto slovní spojení:*
hudební terminologie?

Jak jistě víš, v hudebních skladbách a písničkách se vyskytují italská slova (viz obrázek), která vyjadřují její charakter.

Jedná se o **hudební názvosloví**, týkající se

různých oblastí hudby. Tato názvosloví pochází původně **z latiny**, nicméně s rozvojem hudebního jazyka převážně v **době renesance**, se používanější řečí hudební terminologie stala **italština**, neboť právě Itálie byla tehdy centrem vývoje evropské hudby.

Určitě jich už spoustu znáš, tak ti následující italská písnička *Largo* pouze upevní a prohloubí tvé vědomosti.

- Nejprve si ji poslechni, zaměř se na výraz a charakter jednotlivých zpívaných částí.
- Nyní si spolu s paní učitelkou zkus doplnit tabulku.

1. ČÁST

largo	_____
adagio	_____
lento	_____
legato	_____

vázaně, široce,
pomalu, zdlouhavě

2. ČÁST

piano	_____
crescendo	_____
forte	_____
diminuendo	_____
pianissimo	_____

zeslabovat, velmi slabě, silně,
slabě, zesilovat, pomalu,

3. ČÁST

andante	_____
moderato	_____
sostenuto	_____
troppo	_____

zvolna, příliš, mírně,
zdrženlivě

4. ČÁST

accelerando	_____
stringendo	_____

zrychleně, postupné
zrychlování

5. ČÁST

allegro	_____
vivace	_____
staccato	_____

živě, krátce, rychle

6. ČÁST

ritardando	_____
glisando	_____

zpomalovat, klouzavě

Nápověda: Pokud si nevíš rady ani s jedním italským slovíčkem, možná ti pomůže přímý překlad těch nejčastějších.

molto – mnoho, velice

mezzo – polo, poloviční

poco – trochu

non – ne

ITALIA

Aulus Sallinen

Sheet music for the song "ITALIA" by Aulus Sallinen. The music is written in treble clef, key of D major (two sharps), and 3/4 time. The tempo is marked "Lar - go" (Largo). The lyrics are in Italian, and the music includes various musical notations such as chords (D, Hmi, Emi, A7), dynamics (cresc., dim.), and articulation (staccato, glissando).

Chords: D, Hmi, Emi, A7

Lyrics: Lar - go, a - da - gio, len - to, a - da - gio, mol - to le - ga - to. Pi - a - no, mol - to cres - cen - do, for - te, po - co di - mi - nu - en - do, mez - zo for - te, mez - zo - pi - a - no, pi - a - ni - si - mo. Fine

Tempo markings: *andante moderato*, *poco a poco accel.*, *poco a poco rit.*, *Andante*

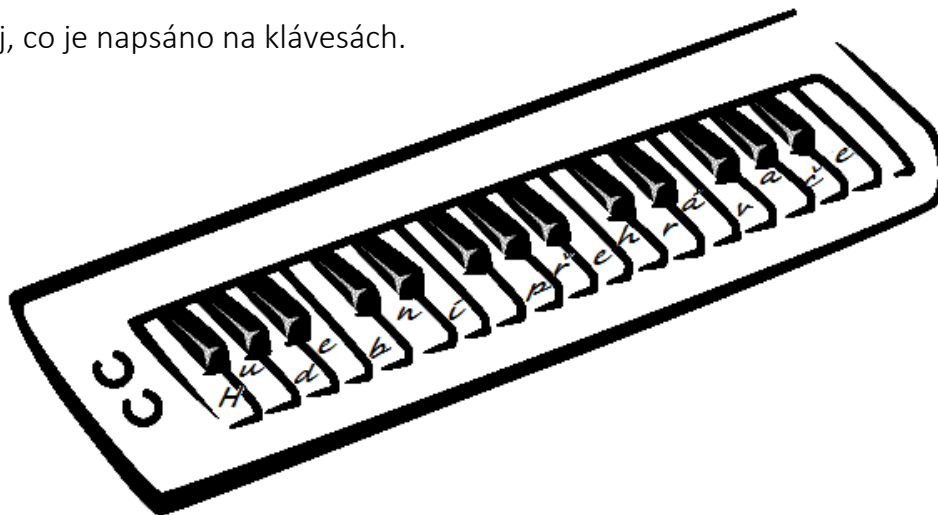
Articulation: *stac - ca - to*, *glis - san - do*

D.C. al Fine

Kamaráde, napadá tě, jaké by mohlo být téma dnešní hodiny? Podívej se na tento keyboard a rozšifruj, co je napsáno na klávesách.

Takže dnes se budeme věnovat -----.
Znáš nějaké?

Já ti jich teď pár představím a tvým úkolem bude k nim přiřadit jejich názvy.

----- je první přístroj na nahrávání a reprodukci zvuku. Zachytit zvuk se povedlo v roce **1877** americkému vynálezci, jehož jméno jistě znáš ve spojení s výrobou první žárovky, a sice: **Thomas Alva Edison**.

Na obrázku vidíš rozšířenou rouru, do které se mluvilo a vznikaly tak zvukové vlny, které narážely na překážku – **membránu** – z pergamenu. Na ní byl připevněn hrot. Jak se mluvilo, membrána s hrotem se zachvěla a hrot vyrýval do cínového (později voskového) válce prohlubně, podle síly hlasu hlubší, či mělké. Válec se přitom otáčel zleva doprava.

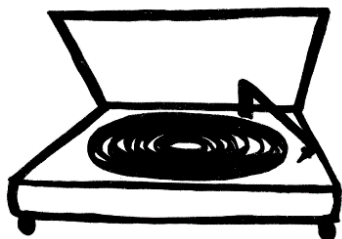

Co myslíš, že bys musel udělat proto, aby sis mohl nahraný zvuk poslechnout?

_____ je přístroj sloužící pro přehrávání desek s mechanickým analogovým záznamem zvuku. Vynalezl ho **Emile Berliner** v roce **1887**. Voskový váleček nahradila kruhová deska ze zinku, potažená voskem.

Takhle vypadaly první _____ové desky.

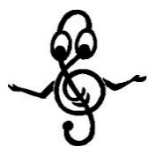
Na obrázku vidíš jeho starší verzi.

Postupem času fonograf zcela nahradil. Záznamy na deskách byly delší, nahrávání snazší a zvuk čistší. O 20 let později představila americká společnost první **dlouhotrvající desku** (long play – LP).

_____ existoval jak **mechanický** i **elektrický**.

Na tomto obrázku už vidíš jeho velmi moderní verzi.

Čím častěji se tyto desky přehrávaly, tím horší byl po čase jejich zvuk. Mohli bychom tedy zahrát jednu hru, která nám bude takovou ohranou desku, ze které se vytrácí veškerý zvuk, evokovat. Hra se jmenuje **HUDEBNÍ TICHÁ POŠTA**.

_____ je první přenosný hudební přehrávač.

Tento přístroj nepřehrává desky, ale magnetofonové kazety.

Magnetofon je elektrický přístroj, který zachycuje informace na podlouhlý pás z magnetovatelného materiálu, obvykle na speciální magnetofonové pásky. Nejčastěji byl používán pro záznam zvuku. První magnetofon byl představen v roce **1899** dánským inženýrem **Waldemarem Poulsenem**. Záznam zvuku byl prováděn na kovový drát.

Postupem času docházelo ke zdokonalování záznamu. Zkvalitnily se **magnetofonové pásky**, ale i **mikrofony**. Výhodou bylo, že se nahrávka dala vrátit na požadované místo a mohlo se pokračovat v záznamu. Přístroje se postupně zmenšovaly, až vznikl právě **walkman**, což v překladu znamená „chodící muž“. Reprodukci zde obstarávají **sluchátka**.

Kazetové přehrávače nahradil _____, a to proto, že kompaktní disky (compact disc – CD) se díky pouze **digitálnímu záznamu** a opětovném **přehrávání zvuku** tolik neopotřebovaly jako magnetofonová kazeta a neztratily tak brzo svou kvalitu.

Data na disku jsou uložena ve stopách na jedné dlouhé spirále začínající ve středu média, která se postupně rozvíjí až k jeho okraji. Při čtení CD se používá **laserové světlo**. Světlo odražené od záznamu je přeměněno na elektrický signál, který CD přemění na zvuk, a ten pak slyšíme.

Co myslíš? Co má větší průměr? CD nebo LP? A kam můžeme nahrát větší množství zvuku?

___ __ __ je momentálně nejmodernější přenosný hudební, **digitální audio přehrávač**, který ukládá, organizuje a přehrává digitální soubory (dnes už nejen písničky, ale i videa a fotky).

Velkou výhodou ___ __ __ je malá hmotnost, velikost, ale naopak velká kapacita (na rozdíl od CD), malá spotřeba energie a rychlé nahrání dat do přístroje.

Formát ___ __ __ se stal nejoblíbenějším při uchovávání a přehrávání hudby.

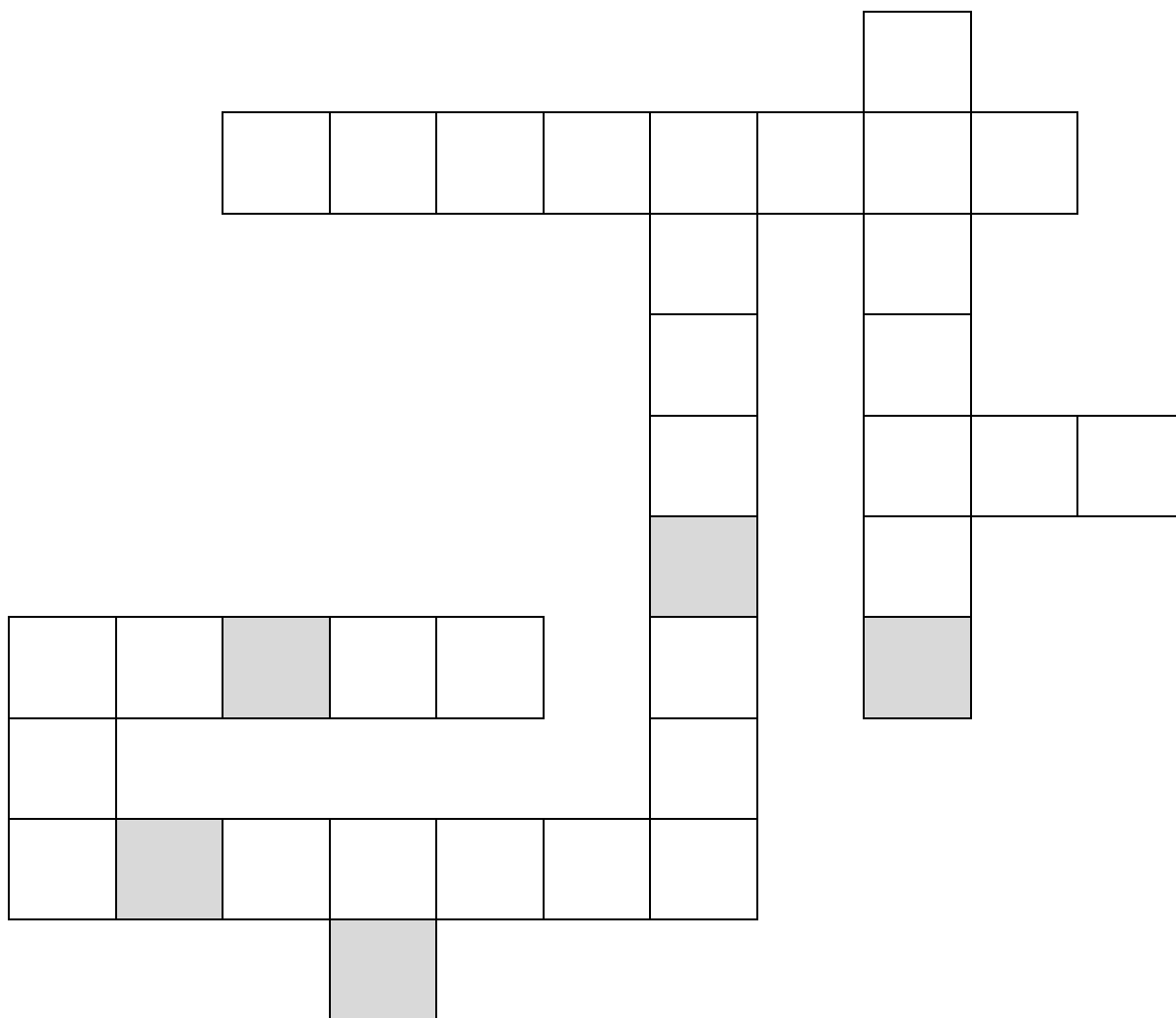

Napadá tě nějaká nevýhoda těchto přehrávačů? Můžeš čerpat i z vlastní zkušenosti.

Kolik sis toho dnes zapamatoval? Já si tě vyzkouším. Na další straně najdeš takovou trochu jinou křížovku. Dokážeš si s ní poradit?

KŘÍŽOVKA HUDEBNÍCH PŘEHRÁVAČŮ

Doplň do následující křížovky hesla, týkající se hudebních přehrávačů. V tabulce máš uvedené nápovědy. Některá hesla jsou napsána vodorovně a některá svisle. Ve tmavých čtvercích najdeš písmena, která když správně poskládáš, získáš ajenku: E _ _ _ _ _

VODOROVNĚ

SVISLE

první **přístroj** na nahrávání a reprodukci zvuku

nejmodernější přenosný digitální audio přehrávač

LP – dlouhotrvající _ _ _ _ _

nahradil kazetové přehrávače, přehrával
kompaktní disky

první **přenosný** hudební přehrávač

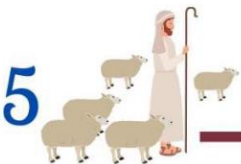
přístroj sloužící pro přehrávání **desek**

_ _ _ - kompaktní disk

filmy a videozáznamy sledujeme převážně na _
_ _ _ - digital visual disk

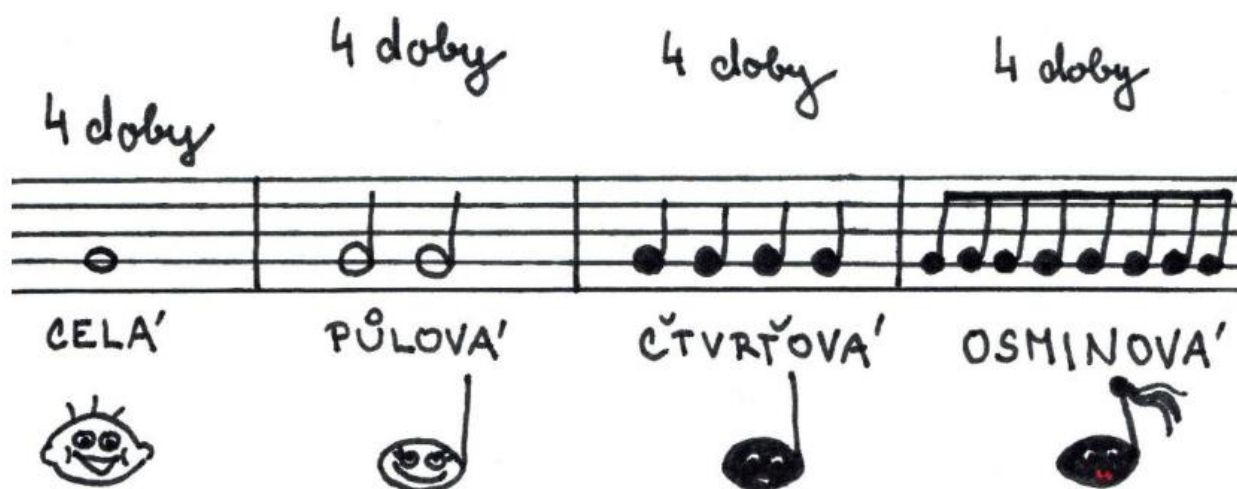

Uhádni koledu

NOTOVÁ OSNOVA

NOTY

POMLKY

SOLMIZAČNÍ SLABIKY

NOTY PRO FLÉTNU

ARTIFICIÁLNÍ x NONARTIFICIÁLNÍ HUDBA

Hudba, která si klade umělecké cíle, chce být „UMĚNÍM“.

Artificiální

Přiřaď správně charakteristiky k artificiální i nonartificiální hudbě:

„lehce stravitelná“ hudba
hudba umělecky náročná
hudba označovaná jako „vážná“
hudba jako zboží
klavírní koncert
„klasická“ hudba
estetické cíle
společenská píseň
hudba „jen“ pro znalce
jazz
lidová píseň
sleduje mimohudební cíle
interpret důležitější než skladatel
trampská píseň
dirigent
potřebné je plné soustředění
nutný notový zápis
časté pohybové kreace
zesílení zvuku technickými prostředky
odborná profesionální příprava interpreta
amatérismus
hudba charakterem zboží
generační protest
umění
význam dotací státních institucí
elektronická hudba
rap
možnosti velkých zisků
rozkvět ve 20. století
rok 1600
rocková hudba

Hudba, která chce pobavit, je „ZBOŽÍM“.

Nonartificiální

